

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

за матеріалами ТОВ «МІТ ЛЕНД», м. Васильків, Київська обл.

Студента
2 курсу 1 м групи,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економіка та
безпека бізнесу»
денної форми навчання

Тамояна
Романа
Сашайовича

Науковий керівник –
к.е.н., доцент

Ганечко Ірина
Григоріївна

Гарант освітньої програми
д.е.н., професор

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ АКТИВІВ ТОВ «МІТ ЛЕНД».....	14
2.1 Аналіз динаміки обсягів та структури активів ТОВ «МІТ ЛЕНД».....	14
2.2. Характеристика джерел фінансування активів ТОВ «МІТ ЛЕНД».....	20
2.3 Ефективність політики фінансування активів на підприємстві.....	26
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ АКТИВІВ ТОВ «МІТ ЛЕНД».....	33
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53
ДОДАТКИ.....	60

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансування активів підприємства є однією з найважливіших складових фінансового забезпечення його діяльності, оскільки в структурі ресурсного потенціалу підприємства матеріальні, нематеріальні та фінансові активи відіграють визначальну роль та потребують значних витрат коштів. За наявності необхідних та достатніх активів підприємство здатне вирішувати різноманітні задачі та досягати цілей бізнес-діяльності.

Активи виконують одну з найважливіших функцій в діяльності підприємства, оскільки за допомогою їх ефективного формування і використання підприємство покращує свою діяльність, підвищує свій економічний потенціал і як наслідок, отримує прибуток.

Ефективність управління активами, в тому числі, їх фінансування впливає на фінансову стійкість підприємства, конкурентоспроможність, ліквідність, платоспроможність, безперервний процес реалізації та виготовлення продукції. Саме тому питанням розміщення і використання коштів компанії в сьогочасних умовах господарювання є доволі актуальним та вимагає оптимізації структури та ціни джерел коштів.

Велика увага приділена проблематиці управління активами підприємств, у тому числі, їх фінансування в роботах вітчизняних і закордонних вчених : І. О. Бланка, М. Д. Білика, О. В. Булавинця, Ю. Брігхема, Р. М. Бугрименка, А. Г. Балдинюка, В. М. Геєця, Т. А. Городньої, Дж. Ван Хорна, В. В. Ковальова, Б. А. Райзберга, С. В. Мочерного, С. Ф. Покропивного, Г. В. Савицької, Е. Хелферта та інших.

Проте в сучасному бізнес-середовищі дуже швидко відбуваються зміни умов отримання зовнішнього фінансування, з'являються нові інструменти фінансування, підходи до управління цим процесом, що й визначає актуальність подальшого дослідження обраної тематики.

Мета випускної кваліфікаційної роботи - обґрунтування теоретичних та практичних засад управління фінансуванням активів підприємства.

Виходячи з поставленої мети, **завданнями** написання випускної кваліфікаційної роботи є:

- вивчення теоретико-методичних основ управління фінансування активами підприємства;
- аналіз динаміки обсягів та структури активів ТОВ «МІТ ЛЕНД»;
- характеристика джерел фінансування активів ТОВ «МІТ ЛЕНД»;
- дослідження ефективності політики управління фінансуванням активів на підприємстві;
- розробка шляхів удосконалення політики управління фінансуванням активів ТОВ «МІТ ЛЕНД».

Об'єктом дослідження є процес управління фінансуванням активів на підприємстві.

Предмет дослідження – теоретичні, науково-методичні та практичні засади управління фінансуванням активів підприємства.

Методи дослідження. В процесі дослідження використовувались прийоми аналізу і синтезу, порівняльний і економічний аналіз, графічний метод, нормативний, табличний, статистичний, порівняльний, абстрактно-логічний, методи економіко-математичного моделювання. Використані наступні комп'ютерні програми для вводу та аналізу даних: MicrosoftWord, MicrosoftExcel.

Емпіричною базою дослідження є ТОВ «МІТ ЛЕНД», основними видами діяльності підприємства є роздрібна торгівля через фірми, які виконують замовлення по пошті та через інтернет, а також розведення свиней, переробка й консервування м'яса.

Теоретичним та інформаційним підґрунтям стали наукові статті, тези конференцій, автореферати дисертацій, монографії та інші наукові публікації.

Практична значущість роботи полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані в діяльності компанії з метою оптимізації структури джерел фінансування активів.

Апробація роботи. За результатами дослідження опублікована наукова стаття на тему «Моделі фінансування активів в Україні» у збірнику наукових статей студентів «Економіка та фінанси підприємства». – КНТЕУ. - 2020.

Обсяг і структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

В більшості наукових джерел управління активами підприємства розглядається як система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із встановленням оптимальних параметрів обсягів та структури, задоволенням потреб підприємства в окремих видах активів та залученням різних джерел їх фінансування. Особливої уваги потребують питання фінансування активів. Спроможність підприємства залучати та ефективно використовувати кошти для фінансування діяльності є однією із умов їх успішного господарювання в умовах ринкової економіки. Моделі фінансування бізнесу не є сталими, в кожній країні вони мають свої особливості, які формуються під впливом екзагенних та ендогенних чинників. Фінансове забезпечення діяльності в різні періоди економічного розвитку також відрізняється.

В сучасних економічних джерелах основна увага дослідників зосереджена на питаннях управління оборотними активами підприємства, виявленню резервів їх більш ефективного використання та зниження потреби на підприємстві. Так, Болгар Т. М. та Кальченко А. О. розглядають завдання політики управління обіговим капіталом як забезпечення компромісу між ефективністю роботи підприємства та ризиком втрати ліквідності [6]. Політику управління оборотними активами сучасного підприємства характеризує в своїй роботі Донін Є. О. [23]. Голубко А. І. [17], Швець Ю. О., Скворцова А. В. [58] також зосереджують увагу на особливостях управління оборотними активами підприємства, в тому числі, і їх фінансуванні. Проте до кола активів підприємства, які фінансуються за класичними підходами належать як оборотні, так і необоротні активи, тому доцільно говорити про фінансування бізнесу в цілому, з врахуванням усіх видів його активів. Вибір певного виду політики фінансування активів підприємства залежить від зовнішніх та

внутрішніх чинників функціонування; значний вплив мають і пріоритети, які ставлять власники бізнесу, виходячи із суб'єктивного відношення до ризику.

В умовах економічних криз суттєво скорочуються можливості фінансування, особливо піддаються негативному впливу малі та середні підприємства. В умовах України такі проблеми ще більше виявляють себе через корупцію, інфляцію, високу вартість залучення кредитів. Реакція вітчизняного бізнесу характеризується такими негативними рисами як тінізація, офшоризація, обмеження ділових відносин з фінансовим сектором економіки. Тому особливого значення набуває дослідження таких механізмів управління фінансуванням активів підприємств, які б відповідали ринковим умовам господарювання та забезпечували достатній рівень їх платоспроможності, фінансової стійкості та ефективності операційної діяльності в нестабільних умовах ринку.

В економічній літературі виділяються три основні підходи до фінансування активів підприємства. Принципові підходи до визначення кожного підходу в авторів співпадають, проте існують кількісні критерії оцінки моделей кожного типу, які науковці формулюють по-різному. Правильною представляється позиція Бланка І. О. та групи авторів підручника «Основи фінансового менеджменту», які акцентують увагу на рівні страхових резервів та ступені ризику, які є характерними для кожного типу [5].

Нижче розглянемо особливості кожного з підходів до фінансування активів та визначимо джерела фінансування оборотних та необоротних активів.

1. Агресивний підхід має місце, коли за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу фінансуються необоротні активи, а за рахунок короткострокового позикового капіталу – переважна частина постійної і вся змінна частина оборотних активів. Застосовуючи цей підхід підприємство здатне здійснювати операційну діяльність з мінімальним обсягом власного капіталу, відповідно рівень рентабельності діяльності буде найбільш високим. Агресивна модель передбачає також тривалий період оборотності поточних

активів та значну частку цих активів у сукупних активах підприємства. Підприємство має мінімальні страхові резерви усіх видів оборотних активів.

Ефективність використання активів є високою, проте й рівень підприємницького та фінансового ризику суттєво зростає. В загальній сумі пасивів переважають короткострокові кредити, рівень ефекту фінансового важеля зростає. Також збільшуються витрати на сплату відсотків по кредитах. Агресивну модель фінансування може дозволити собі підприємство, яке не має проблем з отриманням кредитів; частка позикових коштів в структурі капіталу значно перевищує власні джерела.

Агресивна модель фінансування активів підприємства зображена в табл.

1.1.

Таблиця 1.1

Агресивна модель фінансування активів

№ за п.	Групи активів підприємства	Джерела фінансування
1	Необоротні активи (НА)	Власний капітал, довгострокові зобов'язання (100% НА)
2	Постійна частина оборотних активів (ПЧОА)	Власний капітал, довгострокові зобов'язання (50% ПЧОА) Короткострокові зобов'язання (50% ПЧОА)
3	Змінна частина оборотних активів (ЗЧОА)	Короткострокові зобов'язання (100% ЗЧОА)

Джерело : складено автором за [5, 17, 23, 58]

2. Консервативний підхід передбачає, що необоротні активи, постійна частина і близько половини змінної частини оборотних активів фінансуються за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань. Друга половина змінної частини оборотних активів фінансується за рахунок короткострокового позикового капіталу. Так забезпечується високий рівень фінансової стійкості підприємства завдяки використанню мінімальних обсягів позикового капіталу.

Через значну частку власного капіталу в структурі джерел фінансування відбувається зниження рівня фінансової рентабельності підприємства, а також зростає ризик неплатоспроможності при порушенні синхронності термінів надходжень і виплат грошових коштів підприємства. Проте даний тип політики передбачає створення резервів оборотних активів та грошових коштів для підтримання поточної платоспроможності. Негативна сторона такого типу фінансування полягає в сповільненні оборотності активів та зниженні їх рентабельності.

Консервативна модель фінансування активів підприємства зображена в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Консервативна модель фінансування активів

№ за п.	Групи активів підприємства	Джерела фінансування
1	Необоротні активи (НА)	Власний капітал, довгострокові зобов'язання (100% НА)
2	Постійна частина оборотних активів (ПЧОА)	Власний капітал, довгострокові зобов'язання (100% ПЧОА)
3	Змінна частина оборотних активів (ЗЧОА)	Власний капітал, довгострокові зобов'язання (50% ЗЧОА) Короткострокові зобов'язання (50% ЗЧОА)

Джерело : складено автором за [5, 17, 23, 58]

3. Компромісний підхід (помірна політика фінансування активів) передбачає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу мають фінансуватися необоротні активи, постійна частина оборотних активів, в той час як за рахунок короткострокового позикового капіталу – весь обсяг змінної їх частини. Такий тип політики фінансування поточних активів забезпечує прийнятний рівень фінансової стійкості підприємства і рентабельності використання власного капіталу; створюються нормальні

страхові запаси оборотних активів, а співвідношення ризику й ефективності використання капіталу наближене до середньоринкових показників.

Помірний тип фінансування активів підприємства зображено в табл. 1.3.

Вибір підходу до фінансування активів повинен забезпечити підприємству компроміс між ефективністю його діяльності та ризиками втрати фінансової незалежності та платоспроможності. Важливим завданням є вибір оптимального типу політики управління активами підприємства з врахуванням позиції компанії на ринку, стадії життєвого циклу, зовнішніх економічних умов функціонування. Доцільним є проведення аналізу ефективності поточного типу фінансування активів. Для цього можуть бути використані показники прибутковості (рентабельності), оборотності активів (періоди обертання, коефіцієнти оборотності та тривалість операційного і фінансового циклів), показники платоспроможності компанії та ліквідності її активів, фінансової стійкості, при цьому останні групи показників скоріше можуть бути використані як додаткові, особливо при проведенні інтегральної оцінки ефективності фінансування активів.

Таблиця 1.3

Помірний тип фінансування активів

№ за п.	Групи активів підприємства	Джерела фінансування
1	Необоротні активи (НА)	Власний капітал, довгострокові зобов'язання (100% НА)
2	Постійна частина оборотних активів (ПЧОА)	Власний капітал, довгострокові зобов'язання (100% ПЧОА)
3	Змінна частина оборотних активів (ЗЧОА)	Короткострокові зобов'язання (100% ЗЧОА)

Джерело : складено автором за [5, 17, 23, 58]

Таким чином, в процесі оцінювання ефективності управління фінансуванням активів підприємства можуть застосовуватися різні системи та методи аналізу. На нашу думку, доцільно розпочати аналіз із дослідження їх

обсягів та структури в динаміці, провівши горизонтальний та вертикальний аналіз. Також важливим етапом є аналіз джерел фінансування активів, саме на цьому питанні варто зупинитися та виявити тип фінансування, який застосовує підприємство. Отримані результати мають бути співставлені із показниками, які характеризують ефективність діяльності підприємства (розмірами отриманих доходів, витрат, прибутку, а також показників продуктивності й оборотності активів, рентабельності).

На нашу думку, доцільно при проведенні аналізу застосовувати певні ключові фінансові коефіцієнти, запропоновані в доповіді науковців НАН України, які використовуються для вивчення тенденцій фінансування бізнесу в Україні, а саме, корпоративного сектору. Корпоративний сектор визначено авторами як сукупність підприємств будь-яких організаційно-правових форм і форм власності, що виробляють ринкові товари і нефінансові послуги (є синонімом до поняття «сектор нефінансових корпорацій» - НФК) [Розвиток фінансів].

Серед запропонованих показників переважна більшість стосується оцінок, які важливі для мікрорівня (окремих підприємств) з точки зору оцінки потенційних ризиків, джерел фінансування та можливостей отримати позику.

Основні фінансові коефіцієнти, які можуть бути використані на практиці з метою оцінювання ефективності управління активами підприємства та їх фінансування наведено в табл. А 1.1. додатку А.

Коефіцієнти боргової залежності, строкової структури боргу та валютної структури боргу дозволяють встановити, наскільки використовувана модель фінансування бізнесу є ризикованою, вразливою до кризи ліквідності та валютних криз. Дослідження динаміки окремих джерел фінансування можна провести за показником загальної структури фінансування інвестицій. Розрахунок структури зовнішнього фінансування інвестицій дає змогу виокремити основні зовнішні канали фінансування бізнесу.

Важливим інструментом фінансування поточної та інвестиційної діяльності підприємства є банківський кредит. Оцінити роль банківського

кредитування в загальній системі фінансування підприємства можна за допомогою кредитного важеля. Враховуючи обов'язкову умову кредитування – наявність забезпечення, яким найчастіше виступає застава майна, варто оцінювати структуру активів підприємства, яка показує наявність застави як фактора доступності банківського кредиту для підприємства.

Структура боргу вітчизняних підприємств є специфічною, оскільки містить аномально високу частку інших короткострокових зобов'язань (поточні зобов'язання за мінусом короткострокових банківських кредитів, кредиторської заборгованості, виданих авансів та поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями). На думку експертів, така аномально висока частка інших короткострокових зобов'язань у фінансуванні бізнесу є ознакою застосування неринкових боргових інструментів і дає підстави для припущення про інсайдерський характер їхнього походження. Нерідко малі підприємства використовуються крупним бізнесом для транзиту своїх грошових потоків з метою оптимізації оподаткування та виведення фінансових ресурсів у безпечні зони (тіньовий сектор, офшори). Крім того, власники приховують реінвестиції власного капіталу під виглядом позикового капіталу, що можна пояснити тривалою процедурою банкрутства (які є втричі довгими, ніж в розвинутих європейських країнах), інвестиційні ризики вітчизняного бізнесу є достатньо високими, тому підприємства вибирають такі моделі фінансування, які мінімізують ризик втрати вкладеного капіталу.

Отже, важливим аспектом управління активами підприємства є вибір підходу до їх фінансового забезпечення. Підприємство може постати перед вибором між ефективністю діяльності та ризиками втрати фінансової незалежності та платоспроможності. Тому вибір оптимального типу політики управління активами підприємства з врахуванням позиції компанії на ринку, стадії життєвого циклу, зовнішніх економічних умов функціонування є умовою ефективного функціонування. З метою прийняття управлінських рішень в питаннях вибору політики фінансування активів доцільним є проведення аналізу ефективності поточного типу фінансування активів за показниками

рентабельності, платоспроможності, фінансової стійкості, оборотності активів, а також визначення рівня ризикованості поточної моделі фінансування бізнесу й можливостей використання зовнішніх каналів фінансування.

Варто звернути увагу на те, що одним з найбільш важливих критеріїв, що впливають на вибір джерела фінансування є його вартість. Тому розробка пропозицій щодо підвищення ефективності управління фінансуванням активів має враховувати результати оцінки вартості капіталу, а також порівняльного аналізу показників функціонування активів підприємства та середньогалузевих показників або підприємств-конкурентів. В процесі порівняльного аналізу можна виявити слабкі сторони діяльності підприємства в сфері управління його активами та розробити заходи по підвищенню ефективності управління в цілому та фінансування активів, в тому числі.

Отже, для підприємства, яке займається виробничою або іншою комерційною діяльністю, наявність основного та оборотного капіталу є найважливішою умовою ведення бізнесу, правильне інвестування коштів в цей капітал позначається на фінансових результатах, натомість, створені надлишкові запаси окремих видів активів призводять до заморожування капіталу, уповільнюють його оборотність та погіршують фінансовий стан.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ АКТИВІВ

2.1. Аналіз динаміки обсягів та структури активів ТОВ «МІТ ЛЕНД»

З метою визначення напрямків підвищення ефективності управління активами підприємства та розробки конкретних рекомендацій щодо фінансування активів підприємства, перш за все, необхідно виявити існуючі особливості їх формування, які склалися у попередні роки. Базою для аналізу стали дані фінансової звітності ТОВ «МІТ ЛЕНД» за 2017-2019 рр., які наведені в Додатку Б даного дослідження.

Підприємство ТОВ «МІТ ЛЕНД» займається роздрібною торгівлею, а також виробничою діяльністю : розведенням свиней, переробкою й консервуванням м'яса. Підприємство відноситься до категорії малих підприємств та знаходиться на початковій стадії розвитку, коли система менеджменту є недостатньо розвинутою, прийняття рішень здійснюється переважно власником (керівником).

Майно ТОВ «МІТ ЛЕНД» становлять основні засоби та оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображена в балансі. Стартовий капітал підприємства було формовано в сумі 2000 грн., величина якого не змінювалася.

Аналіз динаміки обсягу, складу та структури дозволить зрозуміти ситуацію, що склалася на підприємстві в результаті здійснення ним діяльності на протязі останніх трьох років.

Динаміка обсягу та складу активів ТОВ «МІТ ЛЕНД» на основі фінансової звітності наведена у табл. 2.1.

Варто зазначити, що чіткої динаміки щодо зміни обсягу активів не прослідковується, проте в більшості статей чітко визначена тенденція до їх зниження в 2019 році. Так, подібна тенденція спостерігається щодо загальної

вартості основних засобів та оборотних активів, крім дебіторської заборгованості за товари, роботи послуги, яка в 2019 році зросла на 820 тис. грн., збільшилася також інші поточні дебіторська заборгованість, що є негативною для підприємства тенденцією. В 2019 році найбільшими темпами зростали інші оборотні активи (+205,6%), скоротилися до нуля грошові кошти підприємства на кінець 2019 року.

Таблиця 2.1

**Динаміка обсягів та складу активів ТОВ «МІТ ЛЕНД»
за 2017-2019 рр.**

Активи	Обсяг, тис. грн.			Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2018	2018/ 2017	2019/ 2018
I. Необоротні активи							
Основні засоби:	2305	3261	1876	956	-1385	41,5	-42,5
- первісна вартість	4136	5 442	4 163	1306	-1279	31,6	-23,5
- знос	2079	2389	2455	310	66	14,9	2,8
Усього за розділом I	2 305	3 261	1 876	956	-1385	41,5	-42,5
II. Оборотні активи							
Запаси	4489	5436	3888	947	-1548	21,1	-28,5
Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги	1910	2038	2858	128	820	6,7	40,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками	970	1014	326	44	-688	4,5	-67,9
Інша поточна дебіторська заборгованість	454		271	-454	271	-100,0	
Грошові кошти та їх еквіваленти	626	22		-604	-22	-96,5	-100,0
Інші оборотні активи		126	385	126	259		205,6
Усього за розділом II	8449	8636	7728	187	-908	2,2	-10,5
Разом	10 754	11 897	9 604	1 143	-2 293	10,6	-19,3

Аналіз показав, що зміна вартості майна підприємства на останню дату аналізу має негативну тенденцію до скорочення. В цілому активи скоротилися на 19,3% в 2019 році, порівняно з 2018 роком. При цьому скорочення обсягів

необоротних активів було значно більшим, ніж оборотних : -42,5% у 2019 році в порівнянні з попереднім роком. Це пов'язано передусім із зниженням ліквідних активів підприємства, ростом дебіторської заборгованості.

Обсяг капіталовкладень в необоротні активи може скорочуватися через низьку доступність кредитних ресурсів для відтворення необоротного капіталу, прояв кризових явищ та зростання цін. Крім того, підприємство використовує застарілі основні засоби, оскільки сума амортизації перевищує їх залишкову вартість, це може негативно позначатися на ефективності функціонування підприємства.

Динаміка структури активів наведена в табл. 2.2. та демонструє постійні зрушення протягом досліджуваного періоду.

Таблиця 2.2

**Динаміка структури активів ТОВ «МІТ ЛЕНД»
за 2017-2019 рр.**

Активи	Питома вага, %			Абсолютний приріст, п.п. 2019/2017
	2017	2018	2019	
Основні засоби	21,4	27,4	19,5	-1,9
Запаси	41,7	45,7	40,5	-1,3
Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги	17,8	17,1	29,8	12,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	9,0	8,5	3,4	-5,6
Інша поточна дебіторська заборгованість	4,2	0,0	2,8	-1,4
Грошові кошти та їх еквіваленти	5,8	0,2	0,0	-5,8
Інші оборотні активи		1,1	4,0	4,0
Баланс	100	100	100,0	x

Аналіз показав, що в структурі активів підприємства найбільшу питому вагу мають запаси – 40,5%, далі йде дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги – 29,8% в 2019 році, її приріст в порівнянні з 2017 роком склав 12 п.п.

Важливим для визначення типу фінансування активів є співвідношення необоротних та оборотних активів підприємства. На ТОВ «МІТ ЛЕНД» необоротні активи представлені лише групою основних засобів (рис. 2.1.). Їх питома вага протягом досліджуваного періоду змінювалася від 19,5% до 27,4%.

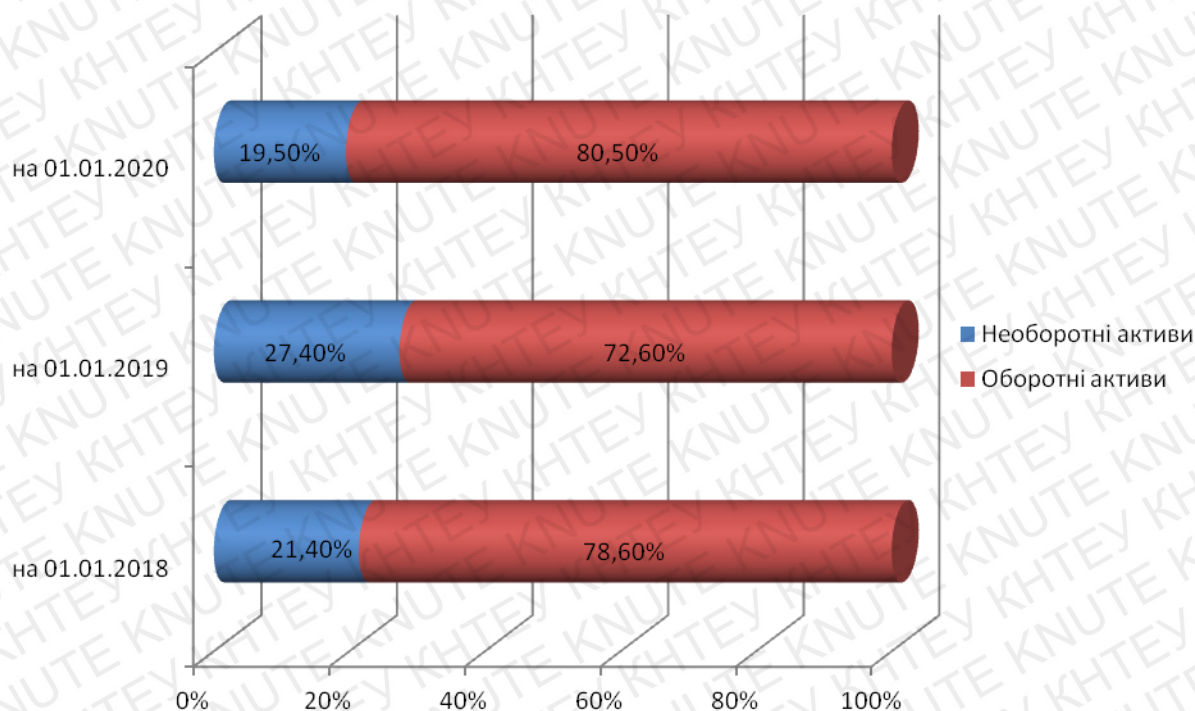

Рис. 2.1. Структура активів ТОВ «МІТ ЛЕНД» у 2017-2019 рр.

На останню звітну дату вартість основних засобів зменшилася, що свідчить про їх поступовий знос. Нові оборотні активи підприємство не купувало.

На рис. 2.2. представлено структуру активів підприємства ТОВ «МІТ ЛЕНД» у 2017 році.

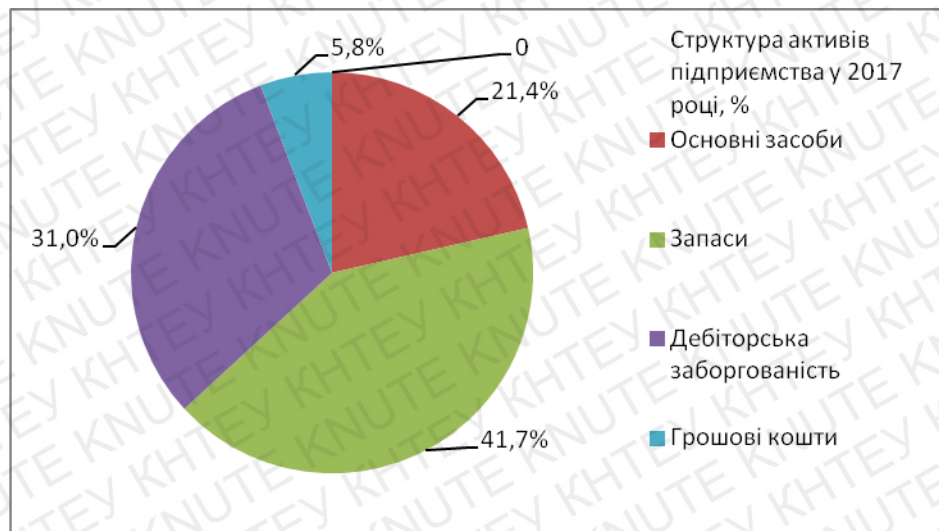

Рис. 2.2. Структура активів ТОВ «МІТ ЛЕНД» в 2017 р.

В даній структурі найбільша питома вага припадає на запаси підприємства, куди відносяться сировина, готова продукція, товари, тощо. Частка грошових коштів у підприємства - 5,8%, частка дебіторської заборгованості - 31%.

Структура активів підприємства ТОВ «МІТ ЛЕНД» в 2018 році наведена на рис. 2.3. У 2018 році збільшилася частка основних засобів підприємства, зросла дебіторська заборгованість, тоді як обсяг грошових коштів скоротився до 0,2 тис. грн. та з'явилися інші оборотні активи, їх питома вага в структурі активів - 1,1%.

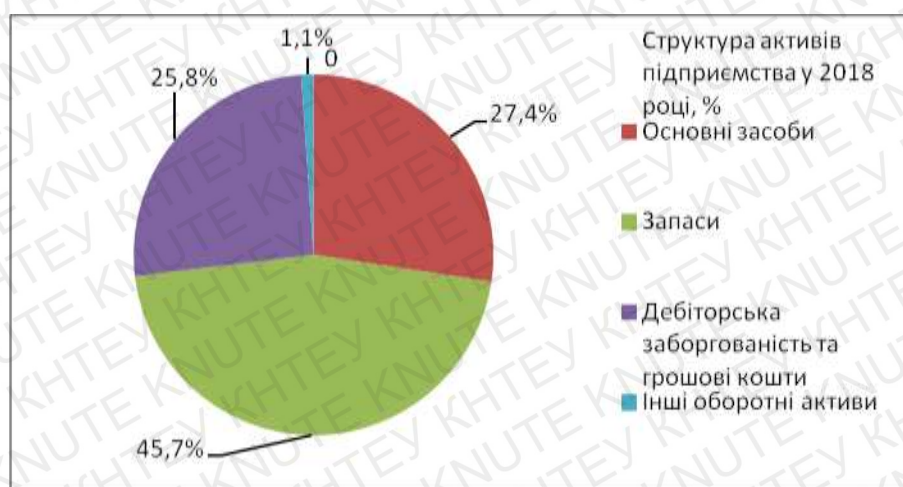

Рис. 2.3. Структура активів ТОВ «МІТ ЛЕНД» в 2018 р.

Структура активів підприємства ТОВ «МІТ ЛЕНД» в 2019 році наведена на рис. 2.4. Основні засоби становлять 19,5% на останню звітну дату, тоді як в попередньому році їх питома вага в структурі оборотних та необоротних активів становила 27,4%. Зросла частка інших оборотних активів – 4,0%, проте грошові кошти на рахунках відсутні.

При існуючій структурі в 2019 році співвідношення необоротних, та оборотних активів склало в середньому 20:80, що з одного боку, свідчить про високу інфляційну захищеність компанії, а з іншого - про обмежену інвестиційну активність підприємства.

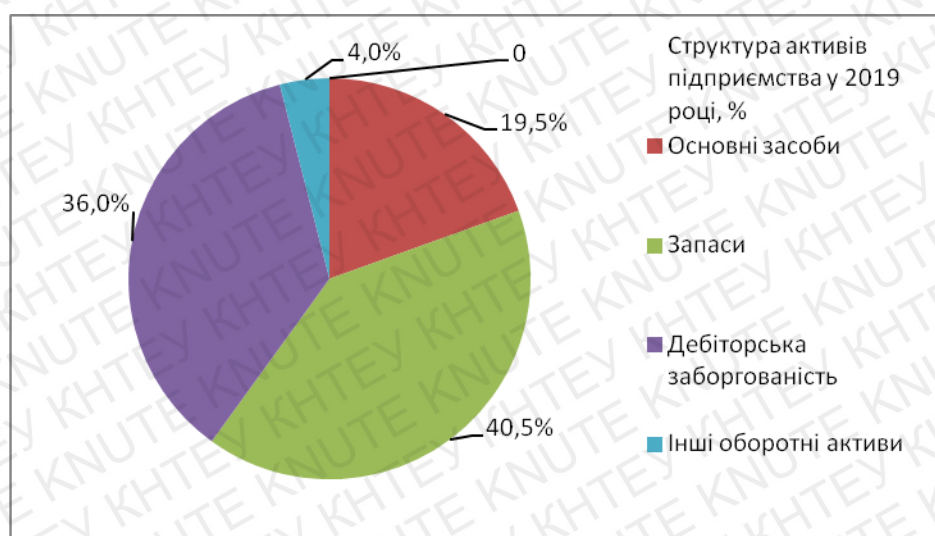

Рис. 2.4. Структура активів ТОВ «МІТ ЛЕНД» в 2019 р.

Таким чином, на підприємстві «МІТ ЛЕНД» переважають оборотні активи, їх частка коливалася протягом досліджуваного періоду від 72,6% до 80,5%. Основні засоби підприємства включено до необоротних активів, інших видів необоротних активів підприємство не має. В структурі оборотних активів переважають запаси, частка яких перевищує 40%. Значну питому вагу має також дебіторська заборгованість, на кінець 2019 року вона склала 36%.

Нижче розглянемо, які джерела використовувалися для формування активів ТОВ «МІТ ЛЕНД», проведемо оцінку ефективності їх фінансування.

2.2. Характеристика джерел фінансування активів ТОВ «МІТ ЛЕНД»

Питання управління фінансуванням активів підприємства потребує аналізу джерел їх фінансування. Мова йде про управління джерелами коштів - капіталом, що належить до основних завдань фінансового менеджера підприємства, оскільки обсяг, структура та вартість капіталу суттєво впливають на інші важливі показники фінансово-господарської діяльності підприємства в цілому та його ефективність.

У процесі дослідження джерел коштів підприємства, в першу чергу, вивчаються зміни в обсягах та складі пасивів, що необхідно для аналізу їх динаміки, виявлення причин позитивних або негативних змін; оцінювання структури джерел коштів з точки зору її раціональності (оптимальності); встановлення вартості джерел коштів та рівня фінансової стійкості підприємства.

Дані табл. 2.3 показують динаміку обсягів джерел фінансування діяльності ТОВ «МІТ ЛЕНД» у 2017-2019 рр.

Отже, для формування активів підприємства «МІТ ЛЕНД» було залучено кошти з різних джерел - як внутрішніх, так зовнішніх. Проте обсяги власних джерел коштів є незначними, порівняно із позиковими. Сума зареєстрованого капіталу підприємства становить всього 2 тис. грн. та не змінювалася на протязі всього досліджуваного періоду. Ще одним джерелом власного капіталу є нерозподілений прибуток, який змінюється не стабільно : в 2018 році відбулося зростання на 6,68%, а в 2019 р – скорочення на 2,95%, що є негативною тенденцією.

Підприємство не користується довгостроковими зобов'язаннями. Щодо короткострокових зобов'язань, то спостерігається збільшення вартості короткострокових зобов'язань в 2018 році порівняно з 2017 роком (+8,79%) та скорочення в 2019 році (-18,96%).

Таблиця 2.3

**Динаміка обсягів джерел фінансування діяльності ТОВ «МІТ ЛЕНД»
у 2017-2019 рр.**

Джерела коштів	Обсяг, тис. грн.			Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2018	2018/ 2017	2019/ 2018
I. Власний капітал							
Зареєстрований капітал	2	2	2	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток	3112	3320	3222	208	-98	6,68	-2,95
Усього	3114	3322	3224	208	-98	6,68	-2,95
II. Позиковий капітал							
Короткострокові кредити банків		670	38	670	-632	670	-94,33
Поточна кредиторська заборгованість за:							
товари, роботи, послуги	6228	6233	5310	5	-923	0,08	-14,81
розрахунками з бюджетом	7,1	1,5	1,5	-5,6		-78,87	0,00
розрахунками зі страхування	18,1	36,4	46	18,3	9,6	101,10	26,37
розрахунками з оплати праці	50	75	92	25	17	50,00	22,67
Інші поточні зобов'язання	1336,8	1559,1	892,5	222,3	-666,6	16,63	-42,76
Усього	10640	11575	9380	935	-2195	8,79	-18,96
Разом джерел коштів	10754	11897	9604	1143	-2293	10,63	-19,27

Аналіз показує, що зростання поточних зобов'язань в 2018 році відбулося за рахунок отриманого кредиту банку, переважна частина якого була повернута в 2019 році. Значними є обсяги кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, що дає змогу користуватися коштами постачальників певний період часу.

Розглядаючи структуру капіталу підприємства (табл. 2.4), можна побачити, що близько 70% джерел фінансування діяльності підприємства становлять поточні зобов'язання та забезпечення. Така тенденція зберігається

на підприємстві протягом всього досліджуваного періоду. Частка власного капіталу відповідно, становить близько 30%, проте має тенденцію до зростання.

Таблиця 2.4

**Динаміка структури джерел фінансування діяльності ТОВ «МІТ
ЛЕНД» у 2017-2019 рр.**

Джерела коштів	Питома вага, %			Абсолютний приріст, 2019/2017, п.п.
	2017	2018	2019	
I. Власний капітал				
Зареєстрований капітал	0,02	0,02	0,02	-
Нерозподілений прибуток	28,94	27,91	33,55	4,61
II. Позиковий капітал				
Короткострокові кредити банків		5,63	0,40	0,40
Поточна кредиторська заборгованість за:				
товари, роботи, послуги	57,91	52,39	55,29	-2,62
розрахунками з бюджетом	0,07	0,01	0,02	-0,05
розрахунками зі страхування	0,17	0,31	0,48	0,31
розрахунками з оплати праці	0,46	0,63	0,96	0,49
Інші поточні зобов'язання	12,43	13,10	9,29	-3,14
Разом джерел коштів	100	100	100	X

Переважання у структурі капіталу короткострокових запозичень притаманно більшості вітчизняних підприємств. Це пояснюється тим, що в умовах дефіциту довгострокової ресурсної бази (наприклад, кредитів банків), коливань курсу гривні та невизначеності економічної ситуації, фінансові установи надають переважно позики на короткостроковий термін, крім того, високою є вартість таких запозичень для компаній.

Крім того, значна частка коштів на підприємстві – це інші поточні зобов'язання (9,29% станом на кінець 2019 року). Інші поточні зобов'язання включають поточні зобов'язання за цінними паперами, розрахунками з

депонентами, за депозитними сумами, розрахунками за страхуванням, за спеціальними видами платежів та іншими кредиторами.

Структуру джерел фінансування активів наведено на рис. 2.5. Подібна структура має як свої позитивні, так і негативні сторони. Використання підприємством позикового капіталу підвищує його фінансовий потенціал (за рахунок формування додаткового обсягу активів) та можливості приросту фінансової рентабельності діяльності, однак значною мірою генерує фінансовий ризик та загрозу банкрутства через значну питому вагу позикових коштів у загальній сумі капіталу. Така ситуація на підприємстві «МІТ ЛЕНД» склалася через виникнення як грошових, так і товарних зобов'язань підприємства, зазначимо, що діяльність ТОВ «МІТ ЛЕНД» доволі диверсифікована: роздрібна торгівля через фірми, які виконують замовлення по пошті та через інтернет, виробнича діяльність (розведення свиней, переробка й консервування м'яса).

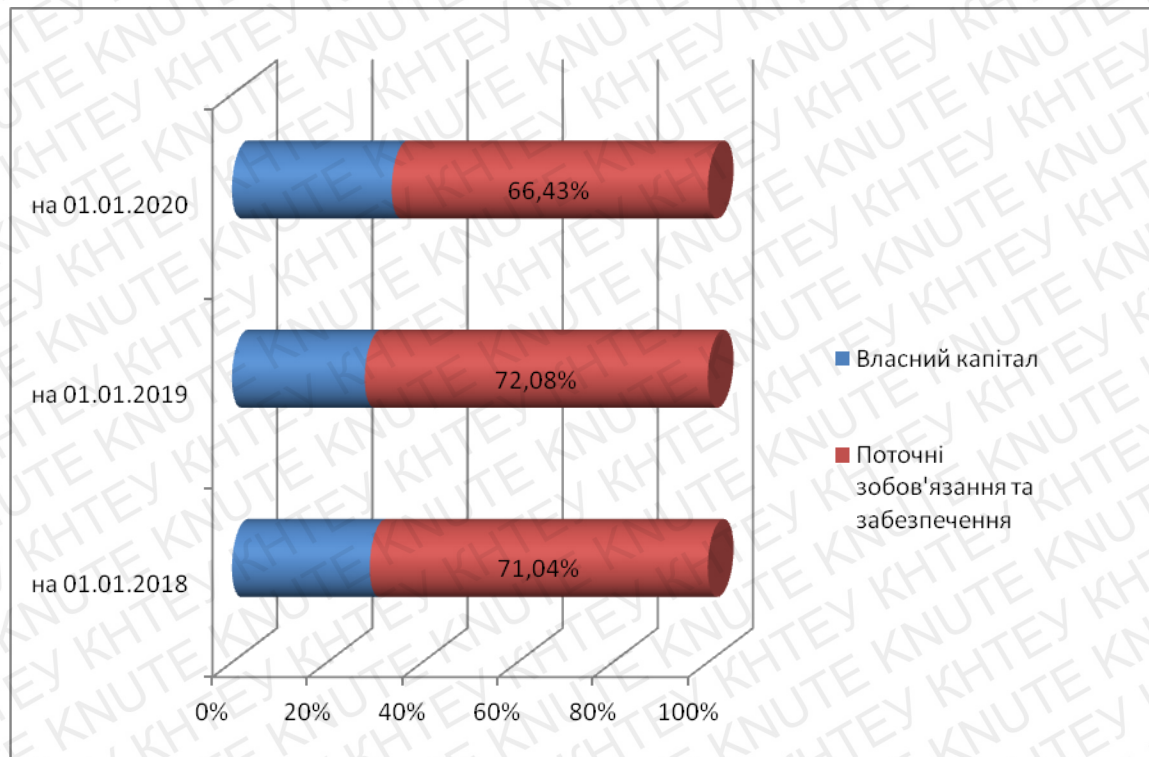

Рис. 2.5. Структура джерел фінансування діяльності ТОВ «МІТ ЛЕНД» у 2017-2019 рр.

Для прийняття рішень в області управління активами необхідно на наступному етапі дослідження визначити тип політики формування джерел фінансування активів підприємства.

Проведемо аналіз власних оборотних коштів, які вказують величину оборотних активів, що сформована за рахунок власного капіталу. Власний оборотний капітал свідчить про забезпеченість підприємства власними коштами і розраховується :

$$\text{ВОК} = \text{ОА} - \text{ПЗ} \quad (2.1)$$

де ВОК – власний оборотний капітал,

ОА – оборотні активи;

ПЗ- поточні пасиви.

Для кожного року власний оборотний капітал ТОВ «МІТ ЛЕНД» є від'ємною величиною : -5335 тис. грн. в 2017 р.; - 5314 тис. грн. в 2018 р.; -4504 тис. грн. в 2019 р.

Тому не доцільно визначити коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами, оскільки оборотні кошти не сформуються за рахунок власного капіталу, тоді як прийнятним вважається показник не нижче ніж 10%, тобто коефіцієнт забезпеченості власними засобами менший або рівний 0,1, що є необхідною умовою фінансової стійкості підприємства. Також цей коефіцієнт показує питому вагу власних оборотних коштів в оборотних активах в цілому.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує частку власних оборотних коштів у власному капіталі, проте за даними підприємства ця величина також буде від'ємною.

Отже, власний оборотний капітал ТОВ «МІТ ЛЕНД» відсутній. Це спричинено формуванням значної частини позикових коштів, які значно перевищують власні джерела коштів.

Аналіз показав, що підприємство володіє низькою часткою власного капіталу. Його вистачає для фінансування необоротних активів, а на оборотні активи в 2017 році було використано 9,6% власного капіталу; у 2018 році – 0,7%; в 2019 році – 17,4% власного капіталу. Отже, позитивною тенденцією є

зростання частки власного капіталу компанії, проте фінансування активів переважно за рахунок позикових коштів ТОВ «МІТ ЛЕНД» зберігається протягом усього досліджуваного періоду. В табл. 2.5. наведено співвідношення джерел коштів та активів, які фінансуються за їх рахунок у 2019 році.

Таблиця 2.5

Модель фінансування активів ТОВ «МІТ ЛЕНД» у 2019 році

№ за п.	Обсяги активів підприємства	Джерела фінансування
1	Необоротні активи – 1876 тис.грн	Власний капітал – 3224 тис. грн.
2	Постійна частина оборотних активів – 2318 тис.грн.	Власний капітал – 1348 тис. грн. Короткострокові зобов'язання – 970 тис. грн.
3	Змінна частина оборотних активів – 5410 тис. грн.	Короткострокові зобов'язання – 5410 тис.грн.

Результати аналізу показали, що підприємство використовує агресивний тип фінансування активів. За такої політики фінансування можливе збільшення ефекту фінансового левериджу у випадку позитивного значення диференціалу фінансового левериджу. Проте слід зазначити, що в умовах стабільної діяльності підприємства дана політика може забезпечити високий рівень рентабельності використання оборотних активів (при запланованому обсязі реалізації продукції і отримання прибутку сума оборотного капіталу мінімізується), але в той же час вона супроводжується найвищим рівнем ризику порушення безперервності виробничого процесу і платоспроможності підприємства в разі збоїв у постачанні, коливань кон'юнктури ринку.

Враховуючи те, що структура як активів, так і капіталу на досліджуваному підприємстві суттєво не змінювалася протягом досліджуваних років, можна стверджувати, що дана політика фінансування використовувалася протягом всього періоду. За таких умов підприємство потрапляє в зону фінансового ризику, пов'язаного з можливою втратою ліквідності, рентабельності та платоспроможності. Крім того, високою є вірогідність того, що підприємство фінансово нестійке, може зіткнутися з комплексом проблем у своїй операційній діяльності, пов'язаних зі збитковістю діяльності, уповільненням її темпів, відсутністю коштів для сплати своїх короткострокових боргів.

В результаті проведеного дослідження можна стверджувати, що на підприємстві використовується агресивна політика фінансування активів. Агресивний підхід має місце, оскільки за рахунок власного капіталу фінансуються необоротні активи, а за рахунок короткострокового позикового капіталу - оборотні активи. Для фінансування постійної частини оборотних активів у підприємства не вистачає власних джерел коштів. Підприємство «МІТ ЛЕНД» здійснює операційну діяльність з мінімальним обсягом власного капіталу, відповідно рівень рентабельності діяльності прогнозовано буде високим за умови отримання позитивного чистого фінансового результату. Нижче проаналізуємо ефективність використання такої політики фінансування активів.

2.3. Ефективність політики фінансування активів на підприємстві

Ефективність використовуваної політики фінансування активів будемо оцінювати, в першу чергу, виходячи із ефекту фінансового важеля. Ефект фінансового важеля показує, на скільки відсотків підвищується рентабельність власного капіталу підприємства за рахунок залучення в оборот позикового капіталу, незважаючи на його платний характер. Нарощення фінансової

рентабельності (тобто, рентабельності власного капіталу) може мати місце лише у випадку, коли економічна рентабельність використання всього інвестованого капіталу більша від середнього рівня фінансових витрат, пов'язаних із залученням позикових коштів.

За результатами оцінки фінансового важеля (табл. 2.6.), можна зробити висновок про достатньо високу ефективність використання позикового капіталу на підприємстві протягом 2017 -2018 років.

Таблиця 2.6

Ефект фінансового левериджу ТОВ «МІТ ЛЕНД» у 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
Економічна рентабельність,%	7,01	8,6	-0,1
Середня відсоткова ставка,%	0,00	1,48	0,67
Ставка податку на прибуток ,%	18	18	18
Податковий коректор	0,82	0,82	0,82
Диференціал фінансового левериджу	7,01	7,09	-0,80
Коефіцієнт фінансового важеля	2,45	2,58	1,98
Ефект фінансового важеля,%	14,1	15,0	-1,3
Фінансова рентабельність, %	76,49	92,69	-3,04

У 2017 році залучення підприємством позикового капіталу на 14,1% збільшило рентабельність його власних коштів. Це сталося внаслідок перевищення економічної рентабельності підприємства над величиною вартості залучення позикового капіталу (фінансові витрати були відсутні).

У 2018 році вартість залучення позикових коштів склала 1,48%, на підприємстві за рахунок залучення позикового капіталу рентабельність власного капіталу зросла на 15,0%, тобто, порівняно з 2017 р. значення ефекту фінансового важеля більшилося на 0,9%.

Проте, в 2019 році ТОВ «МІТ ЛЕНД» мало вже негативне значення ефекту фінансового левериджу (-1,3), підприємство отримало збитки за підсумками 2019 р. Отже, агресивна модель фінансування активів не є надійною для підприємства та здатна спричинити додаткові ризики діяльності.

На наступному етапі проаналізуємо ефективність операційної діяльності підприємства за показниками оборотності. Агресивна модель зазвичай передбачає тривалий період оборотності поточних активів та кредиторської заборгованості, тому доцільно провести аналіз ділової активності підприємства.

Отримані результати аналізу ділової активності ТОВ «МІТ ЛЕНД» наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

**Динаміка показників оборотності активів ТОВ «МІТ ЛЕНД»
у 2018-2019 рр.**

Показники	2018	2019	Абсолютний приріст	Темпи приросту, %
1. Період обороту, днів				
1.1. Всіх оборотних активів	484,07	701,82	217,75	44,98
1.2. Запасів	281,21	399,89	118,68	42,20
1.3. Дебіторської заборгованості	180,93	279,07	98,14	54,24
1.4. Кредиторської заборгованості	459	641,39	181,97	39,61
2. Коефіцієнт обертання, разів				
2.1. Всіх оборотних активів	0,74	0,51	-0,23	-31,03
2.2. Запасів	1,28	0,90	-0,38	-29,68
2.3. Дебіторської заборгованості	1,99	1,29	-0,70	-35,17
2.4. Кредиторської заборгованості	0,78	0,56	-0,22	-28,37
3. Тривалість операційного циклу, днів	462,14	678,96	216,82	46,92
4. Тривалість фінансового циклу, днів	2,72	37,57	34,85	1281,25

Розрахунки показали, що швидкість обертання оборотних активів є низькою і зростає в 2019 р., порівняно із 2018 р. Негативна тенденція до зростання періодів обертання та зниження коефіцієнтів оборотності прослідковується по усіх групах оборотних активів.

Крім того, виходячи з наведених даних, можна побачити, що тривалість як операційного циклу є високою, а фінансового – низькою. Це свідчить про те, що підприємство затримує оплату боргів кредиторам. У 2019 р. довжина

фінансового циклу зросла на 34,6 днів, а довжина операційного циклу зросла на 216,8 днів. Отже, на підприємстві здійснюється неефективна політика управління оборотними активами, тобто підприємство повільно реалізує продукцію (товари), але й кредиторами розраховується також із затримками. Проте період інкасації дебіторської заборгованості відбувається більш швидко, ніж погашення кредиторської заборгованості.

Отже, можемо говорити про не достатньо високий попит на продукцію підприємства, проблеми із наявністю власних фінансових ресурсів для фінансування виробничих потреб підприємства та високу залежність від кредиторів. Тому на підприємстві необхідно змінювати політику фінансування активів, зменшувати тривалість обертання активів та переглядати підходи до політики роботи з кредиторами.

Необхідно провести аналіз фінансових результатів діяльності підприємства (табл. 2.8.).

За даними можемо спостерігати приріст доходів, зростання прибутку у 2018 році та скорочення цих показників у 2019 році. На підприємстві суттєво скоротилися доходи, що склало -2156 тис. грн. за 2019 рік, при цьому собівартість зросла на 1536 тис. грн.

Оскільки ТОВ «МІТ ЛЕНД» є малим підприємством і формує фінансову звітність суб'єкта малого підприємництва, то ми не можемо більш детально провести аналіз окремих статей витрат, які включаються до собівартості. Проте причинами можуть бути : зростання цін на продукцію, яку закупляє підприємство, підвищення заробітної плати, оскільки мінімальна зарплата регулюється на державному рівні, збільшення вартості послуг сторонніх організацій та комунальних платежів, оренди необоротних активів, в першу чергу, нерухомого майна для провадження діяльності.

Таблиця 2.8

**Динаміка фінансових результатів діяльності ТОВ «МІТ ЛЕНД»
у 2018-2019 рр., тис. грн.**

Показники	2017	2018	2019	Абсолютний приріст, (+/-)	
				2018/2017	2019/2018
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4745	6353	4197	1608	-2156
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1549	2169	3705	620	1536
Валовий:					
прибуток	3196	4184	492	988	-3692
Адміністративні витрати	211	228	399	17	171
Витрати на збут	14	18	57	4	39
Інші операційні витрати	64	57	91	-7	34
Фінансові результати від операційної діяльності:					
прибуток	2907	3881	-55	974	-3936
Фінансові витрати		127	43	127	-84
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:					
прибуток (збиток)	2907	3754	-98	847	-3852
Витрати (дохід) з податку на прибуток	525	675		150	-675
Чистий фінансовий результат:					
прибуток (збиток)	2382	3079	-98	697	-3177

Оскільки відбулося скорочення валового прибутку підприємства на 3692 тис. грн, а адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати зросли, то підприємство в 2019 році мало збиток (фінансовий результат) від операційної діяльності розмірі 98 тис. грн., відповідно, чистий збиток за підсумками року також склав 98 тис. грн.

Отже, агресивні політика фінансування, неефективні управлінські рішення щодо формування витрат підприємства призвели до його збитковості.

На рис. 2.5. наведено динаміку чистого прибутку ТОВ «МІТ ЛЕНД» за досліджувани роки. На підприємстві відбулося різке падіння обсягів чистого доходу – більше ніж на 30% у 2019 році, порівняно з 2018 роком. Не дивлячись

на таке скорочення, собівартість продукції (робіт, послуг) також зросла, що й спричинило збитки операційної діяльності та збитковий остаточний результат.

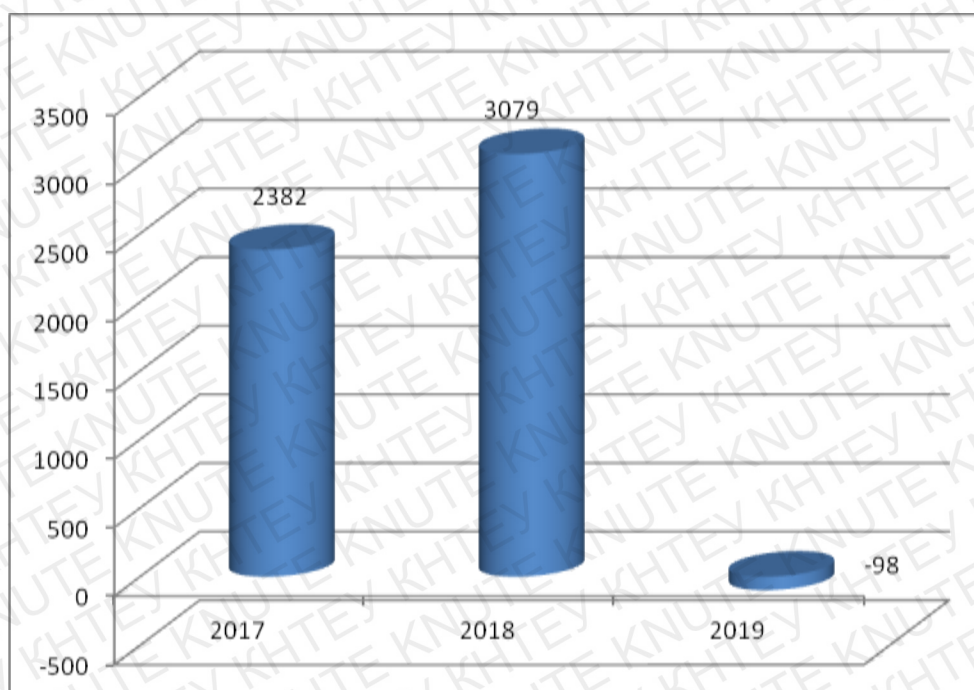

Рис. 2.5 Динаміка чистого прибутку ТОВ «МІТ ЛЕНД» за 2017-2019 рр. (тис.грн.)

Підприємство за 2017-2018 рр. отримувало прибуток. Так, в 2017 році чистий прибуток становив 2382 тис. грн., в 2018 році – 3079 тис. грн., проте в 2019 році підприємство мало збитки (–98,0 тис.грн.), що свідчить про не ефективну діяльність.

На наступному етапі проведемо аналіз ефективності управління фінансуванням активів через найбільш узагальнюючі показники – рентабельності діяльності підприємства (табл. 2.9). В показниках рентабельності синтезуються всі фактори виробництва і реалізації продукції, оборотність, позареалізаційні фінансові результати. Відповідно, політика фінансування активів та формування капіталу також відображається на цих показниках.

Таблиця 2.9

**Динаміка показників рентабельності ТОВ «МІТ ЛЕНД»
у 2018-2019 рр., %**

Показник	2017	2018	2019	Абсолютний приріст, +/-, п.п.	
				2018/2017	2019/2018
Рентабельність активів	22,15	25,88	-1,02	3,73	-26,9
Рентабельність необоротних активів	103,34	94,42	-5,22	-8,92	-99,6
Рентабельність оборотних активів	28,19	35,65	-1,27	7,46	-36,9
Рентабельність обороту (продажів) за чистим прибутком	50,20	48,47	-2,34	-1,73	-50,8
Рентабельність продукції	153,78	141,95	-2,65	-11,82	-144,6

Зміни показників рентабельності відповідають тенденціям змін обсягу чистого прибутку. У 2018 році відбулося падіння показників рентабельності, крім рентабельності оборотних активів, яка зросла на 7,46 п.п. та рентабельності активів (+3,73 п.п.). В 2019 році ця тенденція продовжилася, падіння виявилось більш суттєвим, компанія не змогла здійснити ефективний контроль за витратами операційної діяльності та отримала збитки. Зменшення рентабельності може бути свідченням неефективності політики формування джерел коштів, розрахунків з кредиторами, оскільки підприємство суттєво залежить від зовнішніх джерел фінансування, а також низки екзогенних чинників, пов'язаних із зростанням цін, вартості залучення капіталу, зміною кон'юнктури ринку, появою конкурентів на ньому.

Отже, можна зробити висновок, що в політиці управління фінансуванням активів ТОВ «МІТ ЛЕНД» були допущені певні помилки, що призвело до зниження результатів діяльності та отримання збитків у 2020 році.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ АКТИВІВ ТОВ «МІТ ЛЕНД»

Проаналізувавши політику фінансування активів ТОВ «МІТ ЛЕНД», ми дійшли висновку, що підприємство проводить агресивну політику фінансування, така ситуація, на нашу думку могла скластися на підприємстві під впливом декількох причин: обрана політика фінансування може залежати від суб'єктивного стилю ведення діяльності саме таким чином власниками підприємства; через відсутність фінансового планування (бюджетування) на підприємстві; внаслідок зовнішніх факторів.

У результаті ознайомлення з науковими роботами за даною тематикою можна стверджувати - багато авторів зазначають, що агресивний тип фінансової стратегії характеризує стиль і методи ухвалення управлінських фінансових рішень, орієнтованих на досягнення найвищих результатів у фінансовій діяльності незалежно від рівня ризиків, які її супроводжують [4, 5, 23]. Якщо поточні зобов'язання знаходяться на середньому рівні у загальній сумі пасивів підприємства, політика фінансування активів трансформується в більш помірну, оптимальну. За такої політики підприємство відмовляється проводити фінансові операції із надмірним рівнем ризиків навіть попри очікуваний високий фінансовий результат.

Ситуація, яка проаналізована з використанням офіційної фінансової звітності підприємства «МІТ ЛЕНД», є типовою для вітчизняних підприємств на сучасному етапі розвитку, оскільки в Україні зростає боргова залежність бізнесу. В порівнянні з економічно розвиненими країнами, модель фінансування бізнесу в Україні є більш ризикованою.

За даними НБУ, в реальному секторі економіки значна частина позичальників банків належить до великих українських та іноземних груп. Щодо малого бізнесу, то кредитування банками таких підприємств є обмеженим, хоча Кабінет Міністрів України ухвалив постанову, згідно з якою з

1 лютого 2020 року стартувала для мікро- та малого бізнесу програма «Доступні кредити 5-7-9%». За попередніми оцінками фахівців, Програма дозволить учасникам отримати до 1,5 млн грн доступного кредиту під 5, 7 або 9% для створення або розширення власного бізнесу. Проте ситуація з пандемією викликала нові ризики та створила особливі умови функціонування, які не сприяють розширенню діяльності або започаткуванню нової, якщо це не діяльність, що може ефективно діяти в он-лайн умовах.

Окремі аналітики зазначають, що характерною рисою вітчизняного бізнесу стала прогресуюча автономізація фінансів підприємств, причому вона відбувається нерідко за рахунок використання тіньових коштів, в структурі боргів підприємств значною є частка інших зобов'язань у сукупному обсязі боргів. Так, упродовж 2007–2017 рр. рівень такого виду заборгованості коливався в діапазоні 40–55% [51]. Відтак, можна припустити, що значна частина підприємств, яка за результатами аналізу офіційної фінансової звітності застосовує агресивну модель фінансування, фактично працює за рахунок власного капіталу та використовує помірну або консервативну модель фінансування.

В будь-якому випадку, ТОВ «МІТ ЛЕНД» необхідно розробити заходи щодо зміни політики фінансування активів, оскільки за останні роки фінансовий стан підприємства погіршився і це може призвести до його банкрутства.

З нашої точки зору, для досліджуваного підприємства важливо зосередити увагу на формуванні власного оборотного капіталу, а не тільки знижувати заборгованість та змінювати структуру пасивів вбік збільшення власного капіталу та скорочення обсягів позикових коштів. Саме наявність власного оборотного капіталу є свідченням збалансованості політики управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, платоспроможності підприємства,

Донін Є.О. стосовно політики формування оборотних активів зазначає, що їх рівень характеризується таким показником як норматив власних

оборотних коштів і, посилаючись на авторів - Н.П. Любушина, В.Б. Лещеву та В.Г. Дьякову, вказує, що «...для нормальної забезпеченості господарської діяльності оборотними коштами величина їх встановлюється у межах 1/3 величини власного капіталу» [23]. За певного оптимального рівня оборотного капіталу прибуток підприємства стає максимальним, а подальше підвищення величини оборотних коштів призведе до того, що підприємство буде мати в розпорядженні тимчасово вільні, бездіяльні поточні активи, а також зайві витрати фінансування, що спричинить зниження прибутку.

Структурно - логічна схема управління фінансуванням активів підприємства наведена на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Структурно - логічна схема управління фінансуванням активів ТОВ «Міг Ленд»

Основну частину поточних витрат підприємство має фінансувати власними коштами, визначаючи потребу у фінансуванні. Короткострокове фінансування підтримує поточну платоспроможність підприємства. Але проблемою при цьому є ймовірність перетнути межу залучення та надто велика залежність від кредитора чи інвестора.

В ідеалі стратегічний план розвитку підприємства має передбачати розрахунок усього портфелю фінансування, в якому показуються різні способи залучення та використання коштів. Це забезпечить підприємство від ймовірності залишитися без засобів у важливий момент, знизить залежність від кредиту та дасть можливість змінити джерела фінансування, коли це потрібно.

Обов'язковою умовою ефективного управління джерелами фінансування підприємства є комплексне виконання стратегії фінансування. Проте існують умови, що не залежать від конкретного підприємства, наприклад, доступність банківських кредитів, розвинутість фондового ринку, сприятливий інвестиційний клімат.

Проаналізувавши діяльність ТОВ «Міт Ленд» можна зробити висновок, що, в першу чергу, необхідні заходи оптимізації стану для таких груп активів, як матеріально-виробничі запаси та дебіторська заборгованість. Зниження рівня запасів та дебіторської заборгованості сприятиме прискоренню оборотності активів, більш швидкому вивільненню грошових коштів для подальшого їх інвестування, в свою чергу, це дозволить запровадити менш агресивну політику фінансування активів та збільшить власний капітал.

Виходячи з того, що досліджуване підприємство є товариством з обмеженою відповідальністю, яке створене одним власником, внесок у власний капітал становить 2 000 грн., доцільним є збільшення внеску власника підприємства. За даними економічної служби підприємства сума внеску з врахуванням поточної ситуації може становити 80 тис. грн. Іншим джерелом поповнення власного капіталу повинен стати нерозподілений прибуток підприємства.

З метою збільшення власних надходжень коштів підприємству

необхідно підвищити ефективність управління дебіторською заборгованістю. Задля оптимізації дебіторської заборгованості та підвищення ділової активності, на нашу думку, було б доцільним впровадження також таких заходів:

- посилення контролю за станом розрахунків з дебіторами для зменшення (ліквідації) простроченої та відстроченої дебіторської заборгованості;

- перегляд умов співпраці з контрагентами. Звичайно, працювати бажано за умови передоплати, якщо є невпевненість в погашенні дебіторської заборгованості (наприклад, з новими клієнтами), то передоплата повинна становити не менше 50%;

- лімітування дебіторської заборгованості, тобто встановлення максимальних сум кредитування контрагентів, наприклад, при продажу товарів в кредит; встановлення термінів надання кредиту;

- ретельний юридичний аналіз договірної документації. Використання в договорі пункту про санкції за порушення умов співпраці та інших способів забезпечення зобов'язань;

- в окремих випадках - за умов браку ліквідності – доцільно здійснювати передачу рахунків дебіторів факторинговій компанії або банку. Щоправда, далеко не всі компанії готові використовувати операції факторингу в Україні, оскільки даний вид рефінансування потребує детального узгодження умов угоди.

Реалізація запропонованих заходів дозволить ТОВ «Міт Ленд» залучити нових покупців, скоротити терміни дебіторської заборгованості, оскільки її значна частка в структурі оборотних активів свідчить про несвоєчасне погашення. Зазначимо, що оптимальним розміром знижки вважається такий, при якому маржинальні витрати та прибутки повністю компенсуються.

Крім того, он-лайн продажі продовольчих товарів в 2020 році суттєво зросли, що вигідно для ТОВ «Міт Ленд», оскільки підприємство займається роздрібною торгівлею через фірми, які виконують замовлення по пошті та через

Інтернет. Також з кожним роком зростає попит на якісні м'ясні продукти від невеликих виробників (фермерів), покупці більше звертають уваги на якість сирого м'яса та готової м'ясної продукції, що залежить від умов вирощування тварин, а також умов зберігання в конкретного продавця. Сучасні сервіси дозволяють вибрати надійну доставку свіжої продукції, економити споживачів.

Для планування потреби в активах та джерелах коштів в даному дослідженні в основу було покладено метод диференційованого темпу зростання, який дає змогу здійснити розрахунок потреби в них з урахуванням тенденцій і співвідношень у змінах обсягу виробництва та окремих видів запасів і затрат. Частина з них знаходиться в прямій пропорційній залежності від змін в обсязі виробництва, інша ж частина залежить значно меншою мірою. Співвідношення, що склалися в минулому, з використанням відповідних коефіцієнтів, було частково екстрапольовано на майбутній період.

Використовуючи дані звіту про фінансові результати підприємства за останні роки та з врахуванням пропозицій і припущент щодо подальшої зміни пріоритетів в управлінні фінансуванням активів було спрогнозовано звіт про фінансові результати ТОВ «МІТ ЛЕНД» (табл. 3.1.).

За даними можемо спостерігати поступовий приріст доходів підприємства (на+167,9 тис. грн.), а також скорочення витрат, які включаються в собівартість продукції (зазначимо, що в 2019 році частка собівартості в обсягах чистого доходу різко збільшилася, що призвело до негативного результату від операційної діяльності підприємства). Важливим результатом стало зростання чистого прибутку ТОВ «МІТ ЛЕНД» (+833,4 тис. грн).

Отже, підприємство зможе капіталізувати отриманий чистий прибуток в сумі 735,4 тис. грн., збільшивши суму нерозподіленого прибутку в структурі джерел коштів та використавши ці кошти на оновлення основних засобів, необхідних для провадження діяльності.

Таблиця 3.1

**Прогноз фінансових результатів діяльності ТОВ «МІТ ЛЕНД»
на 2020 рік, тис. грн.**

Показники	2019	2020	Абсолютний приріст, (+/-)
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції: (товарів, робіт, послуг)	4197	4364,9	167,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3705	3120,4	-584,6
Валовий:			
прибуток	492	1255,5	763,5
Адміністративні витрати	399	283,4	-115,6
Інші операційні витрати	148	64,2	-83,8
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	-55	896,8	951,8
Фінансові витрати	43	-	-43
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток (збиток)	-98	896,8	994,8
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-	161,4	161,4
Чистий фінансовий результат:			
прибуток (збиток)	-98	735,4	833,4

Нижче, використовуючи розраховані показники планової чистої виручки, прибутку, було обґрунтовано обсяги активів з використанням методу диференційованого темпу зростання (табл. 3.2).

Отже, загальна сума обчислених планових показників активів підприємства та його джерел коштів становить 9622,4 тис грн. Як ми можемо побачити, при зміні планової виручки від реалізації окремі елементи майна також мали зміни обсягів.

За результатами прогнозування балансу підприємства загальний обсяг активів зріс на 18,4 тис. грн. – це незначне зростання, проте змінилося співвідношення власного та позикового капіталу на користь власних джерел коштів. Позитивною зміною є зростання нерозподіленого прибутку та зареєстрованого капіталу для даного підприємства, яке реалізовувало агресивну політику фінансування активів. Зміна інших статей пасиву є незначною, крім

скорочення інших поточних зобов'язань ТОВ «МІТ ЛЕНД» (-797 тис. грн.).

Таблиця 3.2

**Прогноз балансу ТОВ «МІТ ЛЕНД»
на 2020 рік, тис. грн.**

Показники	2019	2020	Абсолютний приріст, (+/-)
I. Необоротні активи			
Основні засоби:	1 876	3438	1562
- первісна вартість	4 163	4376	213
- знос	2 455	938	-1 517
Усього за розділом I	1876	3438	1562
II. Оборотні активи			
Запаси	3888	2500	-1388
Дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги	2858	2268	-590
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
- за виданими авансами	326	222,8	-303,2
Інша поточна дебітор. заборгованість	271	296,7	25,7
Грошові кошти та їх еквіваленти:	0	896,8	896,8
Витрати майбутніх періодів			
Інші оборотні активи	385	0	-385
Усього за розділом II	7728,0	6184,4	-1543,6
Всього активів	9604,00	9622,4	18,4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	2	82	80
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3222	3957,4	735,4
Усього за розділом I	3224	4039,4	815,4
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Усього за розділом II			
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	38	-	-38
Поточна кредиторська заборгованість за:			
товари, роботи, послуги	5310	5000	-310
розрахунками з бюджетом	1,5	2	0,5
розрахунками зі страхування	46	40	-6
розрахунками з оплати праці	92	90	-2
Інші поточні зобов'язання	892,5	451	-441,5
Усього за розділом III	6380	5583	-797
Баланс	9604,00	9622,4	18,4

Побудуємо прогнозну модель фінансування активів підприємства на 2020 рік (табл. 3.3.). Оскільки підприємство планує оновити основні засоби, отримана величина чистого прибутку, який капіталізується незначна, то модель

фінансування активів все ще залишається агресивною.

Таблиця 3.3

**Прогнозна модель фінансування активів ТОВ «МІТ ЛЕНД»
у 2020 році**

№ за п.	Обсяги активів підприємства	Джерела фінансування
1	Необоротні активи – 3438 тис.грн	Власний капітал – 3438 тис. грн.
2	Постійна частина оборотних активів – 2300 тис.грн.	Власний капітал – 601,4 тис. грн. Короткострокові зобов'язання – 1698,6 тис. грн.
3	Змінна частина оборотних активів – 3884,4 тис. грн.	Короткострокові зобов'язання – 3884,4 тис.грн.

Разом з тим, важливим аспектом в політиці управління фінансуванням активів є формування раціональної структури джерел їх фінансування, яка б відповідала вимогам до фінансової стійкості, давала можливість отримувати достатню рентабельність власного капіталу, і – головне сприяла б зниженню вартості залучення джерел коштів. У разі надмірно великої ставки ефект може бути і негативним. У зарубіжній практиці прийнято, що оптимальне значення ефекту фінансового важеля не може виходити за межі рентабельності підприємства. Якщо нове залучення коштів зі сторони веде до збільшення ефекту фінансового важеля, таке залучення є вигідним.

В табл. 3.4. наведено результати прогнозування ефекту фінансового левериджу ТОВ «МІТ ЛЕНД» на 2020 рік.

Таблиця 3.4

**Прогнозування ефекту фінансового левериджу ТОВ «МІТ ЛЕНД»
на 2020 рік**

Показник	2019	2020
Економічна рентабельність,%	-0,1	9,32
Середня відсоткова ставка,%	0,67	-
Ставка податку на прибуток ,%	18	18
Податковий коректор	0,82	0,82
Диференціал фінансового левериджу	-0,80	9,32
Коефіцієнт фінансового важеля	1,98	1,38
Ефект фінансового важеля,%	-1,3	10,6
Фінансова рентабельність, %	-3,04	18,21

Аналіз показує зміну фінансового важеля, порівняно з попереднім роком : з -1,3% до +10,6%, що є позитивним в діяльності підприємства. Фінансова рентабельність склала 18,21%, це означає, що у 2020 році році залучення підприємством позикового капіталу в сумі 5583 тис.грн. на 10,6% збільшило рентабельність його власних коштів. Це сталося внаслідок перевищення економічної рентабельності підприємства над величиною вартості залучення позикового капіталу. Підприємство не бере банківських кредитів, не сплачує відсотки (фінансові витрати не передбачено).

Таким чином, в 2020 році показники ефективності діяльності покращуються, фінансування за рахунок позикового капіталу є економічно вигідним для підприємства, але до певної межі можна збільшувати частку позикових ресурсів, щоб вартість підприємства зростала та рентабельність капіталу збільшувалася.

Нижче проведемо узагальнюючий аналіз прогнозної ефективності діяльності за показниками рентабельності (табл. 3.5.).

З отриманих даних ми бачимо зростання показників в порівнянні зі звітним періодом, що свідчить про ефективну політику управління як активами, так і капіталом підприємства, зростання операційної ефективності компанії та покращення можливості контролю витрат.

Таблиця 3.5

**Прогнозні показники рентабельності ТОВ «МІТ ЛЕНД»
у 2020 р.,%**

Показник	2019	2020	Абсолютний приріст, +/-, п.п.
Рентабельність активів	-1,02	2,2	3,2
Рентабельність необоротних ативів	-5,22	6,9	12,1
Рентабельність оборотних активів	-1,27	2,6	3,9
Рентабельність обороту (продажів) за чистим прибутком	-2,34	16,8	19,2
Рентабельність обороту (продажів) за операційним прибутком	0,86	22,02	21,16
Рентабельність продукції	-2,65	33,7	36,3

Виходячи з принципу розумної обережності при прогнозуванні результатів діяльності в нестабільних економічних умовах, вважаємо, що таке зростання ефективності є, по-перше, цілком ймовірним та, по-друге, свідчить про потенційну стабільність підприємства на ринку, збереження його позицій, що є досить важливим в період скорочення діяльності багатьма компаніями, зростанням банкрутств вітчизняних підприємств.

З метою визначення потенційних позицій фінансової стійкості підприємства та виходячи з прогнозованого співвідношення між джерелами формування капіталу та його потребами в формуванні операційних активів, визначимо прогнозований тип фінансової стійкості досліджуваного підприємства (табл. 3.6). При цьому звертаємо особливу увагу на наявність власного оборотного капіталу, оскільки в попередньому році величина власного оборотного капіталу була від'ємною.

Аналіз показав, що ситуація покращилась, згідно наших розрахунків підприємство можна віднести до фінансово стійких, тоді як у 2019 році спостерігався нестійкий фінансовий стан. Нормальний тип фінансової стійкості підприємства є найбільш бажаним для підприємства, оскільки гарантує його платоспроможність і означає, що для покриття запасів використовують як

власні, так і позикові кошти в прийнятних обсягах.

Таблиця 3.6

**Прогнозований тип фінансової стійкості ТОВ «МІТ ЛЕНД»,
2020 р., тис. грн**

Показники	2019	2020	Абсолютний приріст, +/-
Власний оборотний капітал	-4504	601,4	367
Запаси	3888	2500	244
Нормальні джерела утворення запасів	844	5501,4	22815
Тип фінансової стійкості	Нестійкий фінансовий стан	Нормальна фінансова стійкість	-

Шукаючи оптимальне співвідношення джерел фінансування, варто пам'ятати про контроль за використанням коштів, тобто статей витрат, які зростають, оскільки може виникнути ситуація, коли задля реалізації стратегії потрібно буде зменшувати деякі статті, адже розміри капіталу обмежені.

Важливим показником оптимальної структури капіталу є його вартість, яка показує рівень рентабельності інвестованого капіталу, необхідного для забезпечення максимальної ринкової вартості підприємства. Показник середньозваженої вартості капіталу інтегрує в собі інформацію про склад сформованого капіталу на конкретну дату по окремих складових, їх індивідуальну вартість і вагомусть в загальній сумі капіталу. Середньозважена вартість капіталу показує середню дохідність, якої очікують (вимагають) капіталодавці (власники та кредитори), вкладаючи кошти в підприємство, вона залежить від структури капіталу, ціни залучення капіталу від власників і кредиторів.

Як правило, модель середньозваженої вартості капіталу використовують для оцінки акціонерних товариств, деталізуючи власний і позичковий капітал, розраховуючи вартість власного капіталу розрізі капіталу, залученого в результаті емісії простих і привілейованих акцій, реінвестованого прибутку

тощо. Для товариств з обмеженою відповідальністю такі розрахунки зробити більш проблематично, проте ми скористуємося інформацією про облікову ставку НБУ (+5%) для встановлення вартості позикового капіталу, а власний капітал будемо оцінювати із використанням даних про вартість державних облігацій внутрішньої державної позики в якості альтернативних інвестицій капіталу (за офіційною інформацією Мінфіну України). Результати визначення середньозваженої вартості капіталу для ТОВ «МІТ ЛЕНД» наведено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Середньозважена вартість капіталу ТОВ «МІТ ЛЕНД»

Показники, тис грн.	2019	2020	Абсолютний приріст, +/-
Частка власного капіталу	0,34	0,42	0,08
Частка позикового капіталу	0,66	0,58	-0,08
Вартість розміщення ОВДП на первинному ринку, % (листопад)	14,1	11,1	-3,0
Облікова ставка НБУ (листопад)	15,5	6,0	-9,5
Надбавка до облікових ставки НБУ (визначено експертним шляхом), %	5,0	5,0	0
WACC, %	15,6	9,93	-5,67

Бачимо, що середньозважена вартість капіталу ТОВ «МІТ ЛЕНД» з врахуванням вартості альтернативних інвестицій в 2019 році становить 15,6%, а в 2020 році ставка зменшилася на 5,67 п.п. та становить 9,93%.

Значення WACC багато зарубіжних авторів розглядають як певний вимірник ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, порівнюючи із рентабельністю активів. В тому випадку, коли величина середньозваженої вартості капіталу перевищує величину рентабельності активів, можна говорити про те, що вигоди для власників підприємства не будуть зменшені в результаті дій його менеджменту.

Визначаючи оптимальне поєднання залучених та позикових коштів, можна орієнтуватися на економічну рентабельність підприємства, яка залежить

від ефективності виробництва, бо саме ця величина визначає успішність та ймовірність виплати відсотків за кредитом. Для ТОВ «МІТ ЛЕНД» економічна рентабельність також є нижчою, ніж ставка WACC.

Крім того, ставка WACC використовується як ставка дисконтування при оцінці вартості підприємства і її зниження є позитивним чинником, що свідчить про зменшення ризиків інвестування коштів в бізнес та зростання вартості капіталу за умови незмінності або зростання чистих грошових потоків.

Отже, надані пропозиції та результати планування діяльності по окремих аспектах показують позитивний ефект і в 2020 році.

Проблема ідеального поєднання залученого та позикового капіталів компанії на сьогодні практично не вирішена. Проблема управління джерелами фінансування активів властива більшості вітчизняних підприємств. Проте вона є актуальною, всі критерії оцінки джерел фінансування є важливими для розуміння поточної ситуації на підприємстві та отримання позитивних результатів. За допомогою визначення оптимального поєднання власного та позикового капіталу можна звести до мінімуму ризик банкрутства та створити сприятливі умови для розвитку компанії.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Результати теоретичного дослідження проблематики управління фінансуванням активів підприємства показали, що управління фінансуванням активів підприємства розглядається як система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із встановленням оптимальних параметрів обсягів та структури, задоволенням потреб підприємства в окремих видах активів та залученням різних джерел їх фінансування.

Виділяють три основних підходи до фінансування активів : агресивний, консервативний та помірний . Вибір підходу до фінансування активів повинен забезпечити підприємству компроміс між ефективністю його діяльності та ризиками втрати фінансової незалежності та платоспроможності. Важливим завданням є вибір оптимального типу політики управління активами підприємства з врахуванням позиції компанії на ринку, стадії життєвого циклу, зовнішніх економічних умов функціонування.

З метою виявлення особливостей фінансування активів ТОВ «МІТ ЛЕНД» було проведено аналіз діяльності, визначено тип фінансування та ефективність поточного типу фінансування активів.

Проведене дослідження показало, що чіткої динаміки зміни обсягу активів на підприємстві не прослідковується, проте по більшості статей визначена тенденція до їх зниження в 2019 році. Так, загальна вартість основних засобів та оборотних активів, крім дебіторської заборгованості за товари, роботи послуги, збільшилася. В 2019 році найбільшими темпами зростали інші оборотні активи (+205,6%), скоротилися до нуля грошові кошти підприємства на кінець 2019 року, що свідчить про низьку платоспроможність підприємства. Скорочення обсягів необоротних активів було значно більшим, ніж оборотних : -42,5% у 2019 році в порівнянні з попереднім роком. Це пов'язано передусім із зниженням ліквідних активів підприємства, ростом дебіторської заборгованості.

Щодо структури активів підприємства «МІТ ЛЕНД», то 2019 році основні засоби становили 19,5%, тоді як в попередньому році їх питома вага в структурі оборотних та необоротних активів становила 27,4%. Зросла частка інших оборотних активів – 4,0%, проте грошові кошти на рахунках відсутні. Існуюча структура активів за 2019 р. склала в середньому 20:80, що з одного боку, свідчить про високу інфляційну захищеність компанії, а з іншого - про обмежену інвестиційну активність.

Для формування активів підприємства «МІТ ЛЕНД» було залучено кошти з різних джерел - як внутрішніх, так зовнішніх. Проте обсяги власних джерел коштів є незначними, порівняно із позиковими. Сума зареєстрованого капіталу підприємства становить 2 тис. грн. та не змінювалася на протязі всього досліджуваного періоду. Ще одним джерелом власного капіталу є нерозподілений прибуток, який змінюється не стабільно : в 2018 році відбулося зростання на 6,68%, а в 2019 р – скорочення на 2,95%, що є негативною тенденцією. Підприємство не користується довгостроковими зобов'язаннями. Щодо короткострокових зобов'язань, то спостерігається збільшення вартості короткострокових зобов'язань в 2018 році порівняно з 2017 роком (+8,79%) та скорочення в 2019 році (-18,96%). Аналіз показує, що зростання поточних зобов'язань в 2018 році відбулося за рахунок отриманого кредиту банку, переважна частина якого була повернута в 2019 році. Значними є обсяги кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, що дає змогу користуватися коштами постачальників певний період часу.

Частка власного капіталу, відповідно, становить близько 30%, проте має тенденцію до зростання. Значну частку коштів на підприємстві складають інші поточні зобов'язання (9,29% станом на кінець 2019 року).

Позитивною тенденцією є зростання частки власного капіталу компанії, проте фінансування активів переважно за рахунок позикових коштів ТОВ «МІТ ЛЕНД» зберігається протягом усього досліджуваного періоду. Результати аналізу показали, що підприємство використовує агресивний тип фінансування активів.

За результатами оцінки фінансового важеля можна зробити висновок про достатньо високу ефективність використання позикового капіталу на підприємстві протягом 2017 -2018 років. Проте, в 2019 році ТОВ «МІТ ЛЕНД» мало вже негативне значення ефекту фінансового левериджу (-1,3), підприємство отримало збитки за підсумками 2019 р. Зменшення рентабельності також є свідченням неефективності політики формування джерел коштів. Отже, агресивна модель фінансування активів не є надійною для підприємства та здатна спричинити додаткові ризики діяльності.

З нашої точки зору, для досліджуваного підприємства важливо зосередити увагу на формуванні власного оборотного капіталу, наявність якого є свідченням збалансованості політики управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, платоспроможності підприємства.

В даному дослідженні в основу прогнозування фінансових показників було покладено метод диференційованого темпу зростання, який дає змогу здійснити розрахунок потреби в активах та джерелах коштів з урахуванням тенденцій і співвідношень у змінах обсягу виробництва та запасів і витрат.

З врахуванням пропозицій та припущень, наведених в роботі, можемо спостерігати поступовий приріст доходів підприємства у 2020 р. (на +167,9 тис. грн.), а також скорочення витрат, які включаються в собівартість продукції. Важливим результатом стало зростання чистого прибутку ТОВ «МІТ ЛЕНД» (+833,4 тис. грн).

Прогнозна модель фінансування активів підприємства показує, що політика фінансування активів підприємства все ще залишається агресивною в 2020 році, проте більш раціональною стала структура джерел фінансування, яка більшою мірою відповідає вимогам до фінансової стійкості, дає можливість отримувати достатню рентабельність власного капіталу і сприяє зниженню вартості залучення джерел коштів. Крім того, власний оборотний капітал підприємство зростає, спостерігається нормальний тип фінансової стійкості. Аналіз змін фінансового важеля в 2020 році показав приріст +10,6%, фінансова рентабельність склала 18,21%, це означає, що у 2020 році році залучення

підприємством позикового капіталу в сумі 5583 тис.грн. на 10,6% збільшило рентабельність його власних коштів. Середньозважена вартість капіталу ТОВ «МІТ ЛЕНД» з врахуванням вартості альтернативних інвестицій в 2019 році становила 15,6%, а в 2020 році ставка зменшилася на 5,67 п.п. та становила 9,93%, що є позитивною тенденцією.

Проблема управління джерелами фінансування активів є актуальною, всі критерії оцінки джерел фінансування є важливими для розуміння поточної ситуації на підприємстві та отримання позитивних результатів. За допомогою визначення оптимального поєднання власного та позикового капіталу можна звести до мінімуму ризик банкрутства та створити сприятливі умови для розвитку компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова, Г. М. Вдосконалення фінансової стратегії для забезпечення стабільності підприємства / Г. М. Азаренкова, О. Г. Головка, В. О. Пономаренко // Фінансово–кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2015 – № 1 (18). – С.103–109.
2. Багацька К. В. Фінансовий аналіз : підруч. / К. В. Багацька, Т. А. Говорушко, О. О. Шеремет. – К. Видавничий дім «АртЕк», 2014. - 320 с.
3. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – К. : Вид-во КНЕУ. – 2011. – 592 с.
4. Бланк І.О., Ситник Г.В. Фінансове забезпечення розвитку підприємств / І.О. Бланк, Г.В. Ситник та ін. / За ред. проф. Бланка І.О. – К.: КНТЕУ, 2011.- 344 с.
5. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. В 2 т., Т. 1 / И.А. Бланк. – 3-е изд., перераб и доп. К.: ОМЕГА - Л, 2011. – 656 с.
6. Болгар Т. М., Кальченко А. О. Шляхи підвищення ефективності управління активами підприємства / Т.М. Болгар, А.О. Кальченко // Економіка і суспільство. Вип. 14, 2018. – с. 765 – 771. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/14_ukr/109.pdf.
7. Бодаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств / О.С. Бодаренко // Інвестиції практика та досвід.–2012. –№4.–С.40–44.
8. Боярко І. М. Оптимізація дебіторської заборгованості підприємства / І. М. Боярко // Економіка, фінанси, право, 2015. - № 9. – С. 19–25.\
9. Бражник Л. В. Джерела фінансування господарської діяльності підприємств / Л. В. Бражник, І. О. Ралко, В. О. Яловега, В. О. Завалевська // Наукові праці ПДАА. – Вип. 1 (6). – Т.3. Економічні науки. – Полтава : ПДАА. – 2013. – С. 57-62.

10. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Пер. с англ. Н. Барышниковой. / Р. Брейли, С. Майерс – М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2008. – 1008 с.
11. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент : Т.1 / Ю. Бригхем, Л. Гапенски. – М. : Книга по требованию, 2017. – 521 с.
12. Ван Хорн Джеймс К. Основы финансового менеджмента : пер. с англ. / Джеймс К. Ван Хорн, Джон М. Вахович. – М. : ООО «И.Д. Вильямс», 2008. – 1232 с.
13. Василенко Л. П. Фінанси підприємства у схемах і таблицях : наочн. навч. посіб. / Л. П. Василенко, Л. В. Гут, О. П. Оксеєнко. – К. : Дакор, 2006. – 344 с.
14. Власова Н.О. Управління оборотними активами в підприємствах роздрібної торгівлі: монографія / Н.О. Власова та ін. – Харків: ХДУХТ, 2014. – 258 с.
15. Вірстюк Н.В. Удосконалення системи обліку та управління дебіторською заборгованістю на сучасному етапі / Н.В. Вірстюк // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.
16. Гетьман О.О. Економіка підприємства : навчальний посібник. – [2-ге видання] / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
17. Голубко А. І. Управління оборотними активами підприємства. Матеріали XLVII наук.-тех. кон. підрозділів ВНТУ, м. Вінниця, 14-23 березня 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/view/4521>.
18. Гриньова, В. М. Фінанси підприємств: навч. посіб /В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – К. : Знання – Прес, 2014. – С. 62-80.
19. Гуткевич А. Управління економічними ресурсами підприємства /А. Гуткевич, Е.И. Шаманская // Актуальні проблеми економіки. - 2009. - № 7- С.89-94

20. Давиденко Н.М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства/ Н.М. Давиденко // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – №2. – С. 36–40.
21. Давиденко Н. М. Фінансовий леверидж в оптимізації структури капіталу акціонерних товариств / Н. М. Давиденко // Агросвіт. – 2015. – №1. – С. 10-13.
22. Довбня С. Б. Оптимізація програми фінансування підприємства / С. Б. Довбня // Сталий розвиток економіки. – 2013. – №18. – С. 79-82.
23. Донін Є. О. Політика управління оборотними активами сучасного підприємства / Є. О. Донін // Фінанси, облік, банки. - №1 (22), 2017. – с. 231 – 240.
24. Долгоруков Ю.А., Редіна Н.І. Управління ефективністю використання обігових коштів у промисловості Долгоруков Ю.А., Редіна Н.І. //Фінанси України. - 2015.- № 11.-С. 103 – 110
25. Душило А.А. Оптимізація структури оборотного капіталу підприємства / А.А. Душило // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. – 2012. – № 4. – С. 431–435.
26. Єфремова Н. Джерела формування фінансових ресурсів машинобудівного підприємства : їх склад та оптимізація структури / Н. Єфремова, О. Золотарьова, І. Дердуга. – [Електронний ресурс] : WEB-портал електронного наукового фахового видання “Ефективна економіка”. – 2012. – №3. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=993>
27. Єфремова Н. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства: їх склад та оптимізація структури / Н. Єфремова // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2013. – №3. – С. 53-61.
28. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник/ А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – 3-є вид., допов. та перероб. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 844 с.

29. Ізмайлова Н.В. Управління оборотними активами підприємств: авторефер. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук.: спец 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / Н.В. Ізмайлова. — К., 2009. – 24 с.
30. Каплан Р. Збалансована система показників / Р. Каплан, Д. Нортон. – М. : Олімп-Бізнес, 2004. – 320 с.
31. Квасницька Р.С. Етапність проведення діагностики кризового стану та ймовірності банкрутства підприємства/ Р.С. Квасницька, І.М. Кордонець // Вісник Хмельницького національного університету. — 2011. — №2. — С. 130—135.
32. Коваленко, Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. –2-ге вид., перероб. і доп. / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – К. : Знання, 2010.– 485 с.
33. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. / М.Я. Коробов. – К. : Знання. – 2014. - 378 с.
34. Лахтіонова Л.А. Модель внутрішнього аналізу фінансової стійкості компанії на основі абсолютних її показників/ Л.А. Лахтіонова. [Електронний ресурс] — Режим доступу: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/73.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/73.pdf).
35. Мартиненко В. П. Фінансовий менеджмент : підруч. / В. П. Мартиненко, Н. І. Климаш, К. В. Багацька, І. В. Дем'яненко, та ін. за заг. ред. Т. А. Говорушко. – Львів : «Магнолія 2006». - 2014. – 344 с.
36. Масловська Л.Ц. Оптимізація структури фінансових ресурсів/ Ц.Масловська, Л.В.Недільська // Економіка АПК . - 2017. - № 10.- С.112-119.
37. Міннібаєва К.А., Остапенко В.В. Забезпеченість підприємства власними оборотними коштами: фактори зміни / К.А. Міннібаєва, В.В. Остапенко //Фінансовий менеджмент - 2010.- № 4.-С. 40 – 48.
38. Мірошник Л.Г., Каринцева А.І. Економіка підприємства.: підручник / Л.Г. Мірошник, А.І. Каринцева. - Суми: Університетська книга, 2010.- 192 с.

39. Міщенко С.П. Концептуальні аспекти економічної безпеки підприємств у ринковій економіці./ С.П. Міщенко// Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2014 - №2 - с.190-195
40. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник / О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 504 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://pidruchniki.com>
41. Осадчук, Н. В. Оптимізація руху високоліквідних оборотних коштів на промисловому підприємстві [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.library.dgtu.donetsk.ua/fem/vip68/68_16.pdf.
42. Плехова Ю. О. Ефективне управління оборотними активами промислових підприємств на основі концепції бережливого виробництва / Ю. О. Плехова // Фінанси і кредит. – 2009. – № 19. – М. – С. 56-58.
43. Подольська В. О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / В. О. Подольська, О. В. Яріш. – К. : Центр навч. літератури, 2017. –С. 97.
44. Прокопенко І.Ф. Методика і методологія економічного аналізу: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін. - . К. : ПУЛ, 2010. - 430 с.
45. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Наказ Міністерства економіки України №14 від 19.01.2006. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text>
46. Розвиток фінансів підприємств корпоративного сектора економіки України : наукова доповідь / за ред. д.е.н. В. В. Зимовця ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». – К., 2019. – 62 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ief.org.ua/docs/sr/303.pdf>
47. Рязасєва Т.Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства/ Т.Г. Рязасєва, І.В. Стасюк // Вісник Хмельницького національного університету. — 2010.— №3. Т.1. — С. 177—181

48. Роганова Г.О. Стратегія фінансування оборотних активів: позиція персоналістів / Г.О. Роганова // Економічний часопис-XXI. – 2013. - №3(1). – С.82-85.
49. Севрук Є.М. Фінансування оборотних активів підприємств торгівлі України / Є.М. Севрук // Вісник КНТЕУ. – 2017. - №3. – С. 94 – 104.
50. Турило А.М. Інформаційна логіко-економічна модель прогнозування кризових явищ на промислових підприємствах України / А.М. Турило, С.В. Святенко// Актуальні проблеми економіки. – 2011. - N 10. – с. 45-53.
51. Фінанси підприємств корпоративного сектора економіки України : колективна монографія / Зимовець В.В., Даниленко А.І., Терещенко О.О. та ін. ; за ред. В.В. Зимовця ; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». – [Електронний ресурс]. – К., 2019. – 306 с. – Режим доступу : <http://ief.org.ua/docs/mg/311.pdf>
52. Чемчикаленко Р.А. Грошові потоки підприємства: особливості оцінки ефективності їх формування та використання / Р.А. Чемчикаленко, Н.В. Бондаренко, О.І. Кравченко // Економіка і суспільство. – 2018. – № 16. – С. 851-854.
53. Чижишин О.І. Управлінські аспекти раціоналізації використання грошових ресурсів підприємства / О.І. Чижишин // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 17. – С. 486-490.
54. Чушак-Голобородько А.М. Система ефективного управління фінансовими потоками підприємства / А.М. Чушак-Голобородько, М.І. Мокрицька // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2014. – Вип. 10(1). – С. 77-81.
55. Шамота Г. М. Дослідження підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / Г. М. Шамота, Д. О. Малиш // Бізнес Інформ. - 2013. - №3 - С. 271 – 285.

56. Швець Ю.О. Управління оборотними активами підприємств / Ю.О. Швець, А.В. Скворцова // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – № 13. – С. 127-130.
57. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник / В.М. Шелудько; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2013. — 375 с.
58. Швець Ю. О., Скворцова А. В. Управління оборотними активами підприємств. / Ю.О. Швець, А.В. Скворцова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. Вип. 13. – 2015 - С. 127-130.
59. Шеремет О.А. Фінанси для фінансистів : підруч. / О.А. Шеремет. – К. : ЦУЛ, 2013. – 612 с.
60. Єрмак С. О. Теоретико-методичний інструментарій формування комбінованих політик управління оборотним капіталом. Економіка промисловості. 2011. № 2. С. 242–249.

Додаток А

Таблиця А 1.1

Ключові фінансові коефіцієнти підприємств сектора НФК [6]

	Назва	Алгоритм обчислення	Призначення
1	Боргова залежність (макро-, мезо- і макрорівень)	Відношення сукупного боргу до активів (або власного капіталу) на рівні сектора НФК, груп підприємств за визначеними ознаками, окремих підприємств	Вимір ризикованості моделі фінансування бізнесу без деталізації структури боргу
2	Строкова структура боргу (макро-, мезо- і макрорівень)	Відношення короткострокового боргу до його загального обсягу	Вимір вразливості бізнесу до кризи ліквідності (порівняльна статика)
3	Валютна структура боргу (макрорівень)	Відношення боргу, номінованого в іноземній валюті, до його загального обсягу	Вимір вразливості бізнесу до валютних криз (порівняльна статика)
4	Загальна структура фінансування інвестицій (макро-, мезо- і макрорівень)	Частка прибутку, додаткового випуску акцій, прямих інвестицій, приросту боргу в загальному обсягу джерел фінансування	Виокремлення основних джерел фінансування бізнесу (динаміка)
5	Структура зовнішнього фінансування інвестицій (макро-, мезо- і макрорівень)	Частка зовнішнього фінансування бізнесу (чиста зміна фінансового боргу та зареєстрованого акціонерного капіталу) в загальному обсягу фінансування	Виокремлення основних зовнішніх каналів фінансування бізнесу
6	Кредитний важіль (макро-, мезо- і макрорівень)	Відношення банківського кредиту до сукупних та оборотних активів підприємств	Вимір ролі банківського кредиту у фінансуванні бізнесу
7	Структура активів (макро-, мезо- і макрорівень)	Відношення основних засобів (залишкова вартість) до активів	Показує наявність застави як фактора доступності кредиту

